

**MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII, TINERETULUI ȘI SPORTULUI
UNIVERSITATEA „1 DECEMBRIE 1918” ALBA IULIA
SPECIALIZAREA: FILOLOGIE**

**TEZA DE DOCTORAT
REZUMAT**

**COORDONATOR ȘTIINȚIFIC:
PROF. UNIV. DR. CONSTANTIN CUBLEȘAN**

**DOCTORAND:
RODICA POTOCEANU (MATIȘ)**

**ALBA IULIA
2010**

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII, TINERETULUI ȘI SPORTULUI
UNIVERSITATEA „1 DECEMBRIE 1918” ALBA IULIA
SPECIALIZAREA: FILOLOGIE

VIAȚA LUI MARIN PREDA
TEZA DE DOCTORAT
REZUMAT

COORDONATOR ȘTIINȚIFIC:
PROF. UNIV. DR. CONSTANTIN CUBLEȘAN

DOCTORAND:
RODICA POTOCEANU (MATIȘ)

ALBA IULIA
2010

CUPRINS

I. INTRODUCERE.....	1
II. COPILĂRIA LUI MARIN PEDA ȘI „AVENTURA CONȘTIINȚEI”.....	2
1. Copilăria.....	2
2. „Aventura conștiinței”.....	15
3. Copilăria lui Marin Preda și universul ficțiunii.....	17
4. Apusul unei lumi – <i>Imposibila întoarcere</i>	21
III. ANII DE UCENICIE.....	23
IV. SCRISUL – UN MOD DE A FIINȚA; DRUMUL SINUOS AL DEBUTULUI.....	33
1. Debutul publicistic.....	33
2. Debutul editorial.....	43
V. OMUL ȘI CĂRȚILE SALE.....	58
1. Omul Marin Preda și confruntarea cu destinul.....	58
1.1 În căutarea <i>Moromeților</i>	58
1.2 Romanul unei iubiri: Aurora Cornu.....	63
1.2.1. Aurora Cornu – schiță de portret.....	63
1.2.2. Viața cuplului.....	67
1.2.3. Despărțirea de Aurora Cornu.....	70
1.2.4. Corespondența Marin Preda – Aurora Cornu.....	73
1.3 Pagini de jurnal.....	80
1.4 Drumul spre alte universuri românești.....	86
1.4.1. Receptarea romanului <i>Moromeții</i> la apariție.....	86
1.4.2. Apropierea de romanul citadin.....	88
1.4.3. Apusul țărânimii tradiționale.....	91
1.4.4. Geneza <i>Intrusului</i>	92
2. Proză scurtă apărută după debutul în volum.....	94
3. <i>Moromeții</i> (I).....	107
4. <i>Risipitorii</i>	114
5. <i>Moromeții</i> (II).....	119

6. <i>Intrusul</i>	125
7. <i>Martin Bormann</i>	132
VI. DIRECTOR LA EDITURA CARTEA ROMÂNESCĂ	135
1. „Timpul nu mai avea răbdare”.....	135
2. <i>Imposibila întoarcere</i>	141
3. <i>Marele singuratic</i>	147
4. <i>Convorbiri cu Marin Preda</i>	152
5. <i>Delirul</i>	156
6. <i>Viața ca o pradă</i>	162
VII. „DACĂ DRAGOSTE NU E, NIMIC NU E”	166
VIII. 16 MAI 1980	177
IX. DIALOGURI CU URMAȘII	191
X. MARIN PEDA SAU DESPRE ETERNITATE	198
XI. CONCLUZII	202
XII. ANEXE	206
XIII. BIBLIOGRAFIE	216
XIV. CUPRINS	232

REZUMATUL TEZEI

Realizarea unei monografii despre viața lui Marin Preda s-a impus ca o necesitate căci, deși s-au scris numeroase monografii despre opera sa, deși scriitorul s-a bucurat de recunoașterea valorii încă din momentul afirmării pe scena literaturii, la trei decenii de la moartea sa viața sa atât de spectaculoasă se înfățișează încă fragmentar cititorului. Scriitorul însuși ne-a oferit cu dărnicie numeroase “mărturii” despre sine. *Viața ca o pradă*, *Convorbiri cu Marin Preda*, *Imposibila întoarcere*, numeroasele interviuri și mărturiile de la întâlnirile cu publicul constituie dovezi grăitoare despre pitoreasca odisee a vieții sale. Biografia sa atât de fascinantă reprezintă subiectul acestei teze. Marin Preda reprezintă un caz revelatoriu pentru modul în care biografia sa luminează biografia operei, la fel cum opera mărturisește permanent despre omul și scriitorul Marin Preda. Atât omul, cât și scriitorul, reprezintă realități extrem de pitorești și de complexe. Personalitatea covârșitoare a lui Marin Preda (să nu uităm că orice mare personalitate devine inevitabil incomodă), și opera sa reprezintă și azi un subiect de interes major pentru cititor. Preda “s-a bucurat”, mai ales după 1990, și de numeroși detractori. Biografia a devenit uneori, din păcate, un reper important în judecarea operei.

Am urmărit în lucrare modul în care între biografia scriitorului și opera sa se țes numeroase fire invizibile, trainice. Cele două realități distincte se luminează reciproc în plan concret și spiritual.

Capitolul *Copilăria lui Marin Preda și “aventura conștiinței”* urmărește *aventura conștiinței* celui ce ia cunoștință de sine, printr-un gest spontan, luând în brațe pâinea mare și rotundă a familiei, moment în care lumea pare a se naște pentru el întâiași dată, întregă, filtrată prin conștiința sa. Am fixat în acest capitol, urmând modelul călinescian, reperele geografice și spirituale ale localității Siliștea Gumești, nucleul familial, insistând asupra chipurilor părinților și îndeosebi a tatălui, “personaj” memorabil al vieții concrete și spirituale. Spațiul moromețian se constituie ca o realitate privilegiată a operei lui Marin Preda, el reprezentând un reper definitoriu pe harta afectivă a scriitorului. Am urmărit primii ani de formare ai copilului, până în momentul desprinderii de sat, când plecă la Abrud, la școla normală. Am evidențiat *aventura conștiinței* viitorului scriitor și în modul în care ea se reflectă în lucrarea autobiografică *Viața ca o pradă*, al cărei personaj se construiește cu migală, evocând momente cruciale ale devenirii sale. Pagini memorabile din carte se referă la copilăria sa, rememorată peste timp cu intenția de a-și înțelege destinul. Cartea urmărește împlinirea unui destin, o *aventură a conștiinței* ca marchează câteva etape importante: copilăria, adolescența și, în final, afirmarea ca scriitor. Am evidențiat apoi, în

Copilăria lui Marin Preda și universul ficțiunii, modul inedit în care copilăria este recreată artistic în opera scriitorului: așezată sub semnul ficțiunii în *Moromeții*, ea devine prilej de meditație a omului matur în *Viața ca o pradă* sau în *Imposibila întoarcere*. Trăind departe de nostalgiile unei vieți tipic țărănești, desprinderea de *realitatea moromețiană* este râvnită dar, peste timp, nostalgia după spațiul copilăriei sale, transformat, redimensionat, pierdut, este vizibilă în *Imposibila întoarcere*.

Anii de ucenicie urmăresc evoluția tânărului Marin Preda din momentul în care devine elev al Școlii Normale “Andrei Șaguna”, până în momentul terminării, la București, a celor patru clase de școală normală, moment în care întreruperea studiilor este inevitabilă, tatăl nemaiputându-i plăti taxele școlare. Sunt anii de formare spirituală, de tatonare a viitoarei sale deveniri. Din această perioadă datează și primele încercări literare (are chiar ambiția de a scrie un roman, *Fereastra*, rățâcit în perioada stagiului său militar). Dorința de a deveni scriitor capătă tot mai mult contur în conștiința sa.

Perioada debutului reprezintă un moment crucial în devenirea sa. După întâlnirile eșuate cu P. C. Georgescu-Delafras și Nichifor Crainic, dorința de a-și certifica existența ca scriitor îl conduce spre revista *Albatros*. Întâlnirile cu Geo Dumitrescu și apoi cu Miron Radu Paraschivescu, cel ce întrevede în Marin Preda “geniul elementar”, sunt memorabile, ele constituie momente providențiale pentru cel ce bate la porțile literaturii. Așa cum constata și Sergiu Filerot în lucrarea memorialistică *Reîntâlniri*, carte ce recrează atmosfera momentului, debutul lui Preda este mereu amânat: revista “Albatros” este suprimată de cenzură la 15 iunie 1941, după doar 7 numere apărute, înainte de a apărea schița *De capul ei*, placheta de versuri *Sârma ghimpată*, ce conținea unica poezie cunoscută a scriitorului, este la rândul ei suprimată de cenzură. Am evocat atmosfera entuziastă, de frondă, ce domnea în jurul revistei *Albatros*. Debutul din “Timpul” cu schița *Pârlitu* îi certifică credința în rostul său. Un debut anterior, în “Tinerețea”, cu schița *Nu spuneți adevărul* (din ianuarie 1942) este umbrat de entuziasmul ce-l stăpânește după publicarea schiței *Pârlitu*. Cu toate acestea, abia după apariția volumului de proză scurtă, *Întâlnirea din Pământuri*, Marin Preda își consideră debutul în literatură definitiv. Opera sa anunța tipologic mare parte din direcțiile prozei de mai târziu, impunând un scriitor ce stăpânește magistral arta cuvântului. Lumea rurală este surprinsă cu precizia unui fin observator. Am evidențiat și diferitele percepții ale criticii asupra acestui volum, de-a lungul timpului.

Capitolul *Omul și cărțile sale* surprinde traseul existențial al scriitorului, de la perioada debutului, până la amplele creații românești. Stăpânit de dorința de a scrie o carte despre fascinanta odisee a vieții țărănești, pe fundalul căreia stăpânește chipul tatălui, scriitorul, măcinat

de îndoieli, caută să descifreze semnificațiile ascunse ale acestei lumi. Scrie romanul *Moromeții*, dar nu jubilează, are sentimentul eșecului. Amână publicarea lui, simțind că n-a reușit să reveleze tainele universului moromețian: *eroul meu nu era fericit și nici eu*. Aflat la început, autor al unui volum de proză scurtă ce aruncase asupra sa *aburii unei maladii literare* (naturalismul), carte urmată de contestata *Ana Roșculeț*, condamnată prin prisma aceluiași neajuns, Marin Preda nu se încadra firesc în „programul artistic” al epocii. Tatonându-și drumul, scrie nuvela *Desfășurarea*, *tribut* necesar al momentului. Purtată ca stindard de criticii dornici să ateste compromisul moral făcut de scriitor, *Desfășurarea* rezistă, în ciuda tezismului de care e acuzată, prin certe reușite estetice. Am dedicat mai multe pagini din lucrare unui capitol important din viața scriitorului: întâlnirea și căsătoria cu Aurora Cornu. Moment însemnat, așezat sub semnul iubirii, apoi al unei despărțiri dureroase, sub semnul *Moromeților*, dar și al unui nou roman ce refuză să-și găsească drumul în conștiința sa: *Risipitorii*. Am schițat un portret al tinerei femei ce a intrat în vârtoarea existenței lui Marin Preda în chip neașteptat, la fel cum a și ieșit. Scrisorile lui Marin Preda către Aurora Cornu constituie o mărturie vie a pasiunii mistuitoare a îndrăgostitului. Această etapă a existenței scriitorului este reflectată și prin intermediul paginilor de jurnal. *Jurnalul* devine confesorul mut căruia îi destăinuie suferința interioară generată de despărțirea de Aurora Cornu. Genul e cultivat sporadic de Marin Preda, în cea mai mare parte în momentele de prăbușire interioară. Am urmărit apoi spectaculosul drum al scriitorului de la *Moromeții*, primul volum, ce împunea pe scena literaturii magistralul spațiu moromețian, dar și un erou ce a făcut *carieră* literară, Ilie Moromete, până la romanele citadine. Gestația îndelungată a volumului *Risipitorii*, ce a cunoscut patru ediții desfășurate pe parcursul a zece ani, este grăitoare pentru dorința scriitorului de a deveni *scriitor profesionist*, de a-și găsi *propriul stil* în sublimarea artistică a altui spațiu românesc.

Trăind sub imperiul credinței că un adevărat creator trebuie să pornească de la experiențe decisive, ale spiritului sau ale realității timpului său, scriitorul fixează permanent, în confesiuni sau interviuri, momente ce constituie elementele declanșatoare ale operei sale. Primul volum din *Moromeții* își trage seva din existența sa dintr-un spațiu unic pe harta sa afectivă, *Moromeții*, volumul II, este scris în urma unei experiențe (provocate) de documentare, la Căldărești, *Intrusul* pornește de la o scrisoare ce evocă drama unui tânăr (eroul *problematic*), dar și de la cazul unei fete (Maria) și, în acest sens, scriitorul mărturisește că îndeosebi personajul feminin a exercitat asupra sa o evidentă fascinație și, scriind romanul, a încercat să reveleze realitatea ei interioară, nuvela *Friguri* este inspirată din perioada călătoriei în Vietnam etc.

Proza scurtă publicată după *Întâlnirea din Pământuri* atestă preocuparea scriitorului pentru alte experiențe de cunoaștere. *Ana Roșculeț* reprezintă un document social al epocii, ea reflectând o anumită realitate istorică, *Desfășurarea* dezvăluie un fin observator al psihologiei umane (arta portretului este remarcabilă), ea oferă o radiografie a societății și se detașează evident de *schematismul* cultivat de scriitorii epocii. În *Ferestre întunecate* demersul artistic rămâne neconvingător, plat. *Îndrăzneala* propune un memorabil portret al inocentului, opera impunându-se și prin profunda analiză psihologică, dar și prin modul în care scriitorul oglindește variatele resurse ale limbii. *Amiază de vară* reflectă preocuparea pentru intruziunea evenimentului nefiresc în ordinea obișnuită a lucrurilor. Nu sunt de neglijat nici umorul suculent din *Situațiile președintelui*, autenticitatea experienței din *Soldatul cel mititel*, impresia de farsă din *Aglomerări*, sau preocuparea pentru drama războiului din *O oră din August*. Romanele scrise după această perioadă relevă preocuparea prozatorului pentru variate experiențe umane sau sociale. *Moromeții*, volumul I, este o operă considerată de critica literară ca o replică la literatura despre țărani a predecesorilor (raportarea cea mai frecventă s-a făcut la Rebreanu). *Risipitorii*, romanul *experimental*, face trecerea spre romanul citadin și spre un alt stil, câștigat de prozator într-un travaliu artistic îndelungat. Al doilea volum din *Moromeții* anunță apusul țărănimii tradiționale, cartea întregește experiența moromețiană într-o altă etapă istorică. Opera topește în lăuntru ei personaje și experiențe din proza scurtă anterioară. *Intrusul*, roman-parabolă, carte ce propune un personaj *problematic*, se construiește în jurul confesiunii lui Călin Surupăceanu, urmărindu-i-se traseul de la adolescența ce stă sub semnul seninătății primare, până la pierderea și recuperarea ei într-un alt plan. Stigmatizat în plan concret, victimă tragică a temporalității umane, izgonit din lumea noului oraș, eroul încearcă, în final, să-și găsească echilibrul în spirit. Drama *Martin Bormann* este un exercițiu dramatic al scriitorului. Operă singulară în peisajul creației sale, aceasta are vădite neajunsuri: personajele sunt lipsite de consistență, scenariul este confuz, neconvingător.

Capitolul *Director la Editura „Cartea Românească”* surprinde ultimii zece ani din viața lui Marin Preda: ca director al unei edituri, în viața socială și în cea literară. Scriitorul, clasicizat, simbol al generației sale, devine un personaj controversat, iubit și denigrat, admirat sau judecat cu asprime. Un mare singuratic în esență, retras la Mogoșoaia, scriitorul trăiește cea mai agitată etapă a existenței sale, dar și cea mai prolifică în planul creației. Cărțile publicate în această perioadă, *Imposibila întoarcere* (1971), *Marele singuratic* (1972), cartea lui Florin Mugur, *Convorbiri cu Marin Preda* (1973), *Delirul* (1975), lucrarea autobiografică *Viața ca o pradă* (1977), *Cel mai iubit dintre pământeni* (1980), sunt mărturiile ale unei mari conștiințe a timpului

său. *Imposibila întoarcere*, cartea ce reunea articole publicate de Marin Preda în „Luceafărul”, dar și alte însemnări, dezvăluia autenticitatea trăirii, înalta conștiință civică și morală a celui ce, devenit *personaj* al cărții sale, abordează cu spontaneitate teme foarte variate. *Marele singuratic*, operă ce continuă experiența moromețiană în spațiul citadin, este o carte ce reunește teme diverse, fiind un roman de dragoste, de cunoaștere, social, politic, de formare, un roman al meditației, al căutării identității, un roman despre destinul creatorului. Opera urmărește evoluția lui Niculae Moromete, de la momentele de criză existențială, până în momentele de renaștere spirituală. Izolat de ura semenilor, iubirea Simonei îl readuce pe erou înafara zidurilor *grădinii*. *Convorbirile cu Florin Mugur* luminează din unghiuri variate destinul unui scriitor. Omul și scriitorul devin personaje deopotrivă de interesante prin modul în care se raportează la o existență spectaculoasă. Întâmplările narate, într-un flux osilant al memoriei, reconstituie frânturi din existența sa, raportată permanent la cuvânt. *Delirul*, roman parabolă, carte document al unei epoci tragice, frescă a unei istorii contorsionate, măcinate de contradicții, a stârnit în jurul scriitorului cele mai multe controverse. Opera reflectă nu numai destinul individual, ci și cel colectiv, materialul istoric fiind îmbrăcat firesc în haina ficțiunii artistice. *Viața ca o pradă* este un roman-confesiune, o autobiografie a unei mari conștiințe artistice, ce urmărește formarea scriitorului, *devenirea* sa. Opera rememorează fragmentar momente esențiale ale vieții sale. Într-o țesătură epică fluentă, captivantă, se reconstituie o *aventură* spirituală de excepție.

Capitolul „*Dacă dragoste nu, nimic nu e*” este dedicat romanului *Cel mai iubit dintre pământeni*, operă ce sintetizează marile teme ale creației scriitorului. Am urmărit în acest capitol identificarea acestor teme și analiza lor, dar și portretizarea personajelor, insistând asupra destinului protagonistului, Victor Petrini, cel ce se confesează într-un moment de cumpănă al existenței sale, arta narativă, noutatea cărții, *notele din jurnalul de creație* (cu mult mai restrânse decât cele la romanele *Risipitorii* și *Delirul*).

În capitolul *16 mai 1980*, raportându-mă la o serie de documente literare, am tratat unul din cele mai controversate subiecte. Sfârșitul tragic al scriitorului, aflat în plină forță de creație, a stârnit controverse încă din momentul cumplitului eveniment, când în presa literară apăreau primele semne de întrebare. Deși de atunci și până astăzi dovezile că moartea sa n-a fost una obișnuită s-au acumulat treptat, în mod absurd, ieșirea din acest cerc vicios nu se arată încă limpede. Am evocat momente de dinaintea morții scriitorului, insistând asupra nefastei zile de 16 mai. În mod firesc, în jurul lui Marin Preda legendele s-au țesut consistente, tulburătoare, inexplicabile. Un lucru rămâne cert: moartea unui scriitor aflat în plină forță creatoare rămâne pentru toți o „povară”.

În *Dialoguri cu urmașii* am evocat câteva din mărturiile celor ce-i întregesc portretul omului și creatorului, subliniind în final ideea (în capitolul *Marin Preda sau despre eternitate*) că atât omul, cât și opera străbat deopotrivă timpul. Alături de impresionanta operă viețuiește un personaj pitoresc, fascinant: Marin Preda. Lucrarea este însoțită de concluzii, anexe și bibliografie.

Teza noastră este structurată pe capitole și subcapitole ce urmăresc, cronologic, reperele esențiale ale vieții și operei scriitorului. Metodologia ei se adaptează profilului unei lucrări monografice, Marin Preda fiind un scriitor adecvat unui asemenea demers științific. Lucrarea respectă structura clasică a unui asemenea demers. Documentarea riguroasă asupra temei noastre ne-a facilitat o permanentă evidențiere a modului în care au fost receptați omul și opera scriitorului de-a lungul timpului. Metodele și instrumentele teoretice au oferit lucrării noastre posibilitatea unei interpretări critice adecvate a operei.

CUVINTE CHEIE: biografie, relația biografie-operă, moromețianism, operă, narațiune, istoric, timpul, aventura conștiinței, debutul, scriitor profesionist, parabolă, singuratic, jurnal, confesiune, topos, copilărie, ficțiune, portret, roman, corespondență, receptare, citadin, rural, convorbiri, editura, prozator, conștiință, mărturisiri, interviuri, câmpia, nuvelă, schiță, realism, salcâmul, documentare, personaj, risipitori, nevroza, moartea, țăran, complexitate, experiențe, drama, călătorie, viața, capodoperă, scenă, reflexivitate, delirul, abjecție, ură, iubire, destin, adolescență, uman, publicistică, fascinație, rememorare, personalitate, iluzie, scrisul, relația istorie-individ, autobiografie, complexitate

BIBLIOGRAFIE

A. BIBLIOGRAFIA OPEREI LUI MARIN PREDA

I. ÎN VOLUM:

1. *Întâlnirea din Pământuri*. Nuvele, București, Edițiile I și II, Cartea Românească, 1948.
2. *Ana Roșculeț*, București, E. S. P. L. A., 1949.
3. *O adunare liniștită*, Nuvelă, București, E. P. L. A., 1949.
4. *Desfășurarea*, București, E. P. L. A., 1949.
5. *Desfășurarea*, București, E. S. P. L. A., 1952.
6. *Moromeții*, vol. I, București, E. S. P. L. A., 1955.
7. *Ferestre întunecate*, București, Editura Tineretului, 1956.
8. *Îndrăzneala*, București, Editura Tineretului, 1959.
9. *Întâlnirea din Pământuri*. Nuvele, București, Editura Tineretului, 1960.
10. *Risipitorii*, București, E. P. L., 1962.
11. *Friguri*, București, Editura Tineretului, 1963.
12. *Moromeții*, ediție revăzută, E. P. L., 1964.
13. *Risipitorii*, ediția a II-a, București, E. P. L., 1965.
14. *Întâlnirea din Pământuri. Desfășurarea*, Nuvele, Prefață și tabel cronologic de Mihai Gafița, București, E. P. L., 1966.
15. *Intrusul*, București, E.P.L, 1968.
16. *Martin Bormann*, Dramă în trei acte, București, E. P. L., 1968.
17. *Moromeții*, vol. II, București, E. P. L., 1967.
18. *Moromeții*, vol. I și II, București, E. P. L., 1967.
19. *Risipitorii*, București, E. P. L., ediția a III-a, revăzută, definitivă, 1969.
20. *O oră din August*, în vol. *9 povestiri contemporane*, colecția "De la 5 la 9", București, Editura Albatros, 1971.
21. *Imposibila întoarcere*, București, Editura Cartea Românească, 1971.
22. *Marele singuratic*, București, Editura Cartea Românească, 1972.
23. *Imposibila întoarcere*, ediția a II-a revăzută și adăugită, București, Editura Cartea Românească, 1972.

24. *Delirul*, București, Editura Cartea Românească, 1975; ediția a II-a, Editura Cartea Românească, 1975; ediția a III-a, Editura Cartea Românească, 1987.
25. *Viața ca o pradă*, București, Editura Albatros, 1977.
26. *Cel mai iubit dintre pământeni*, vol. I, II, III, București, Editura Cartea Românească, 1980; ediția a II-a, București, Editura Cartea Românească, 1980.
27. *Scrieri de tinerețe*, Ediție, studiu introductiv și note de Ion Cristoiu, București, Editura Minerva, 1987.
28. *Creație și morală*, ediție îngrijită de Victor Crăciun și Corneliu Popescu, Prefață și note de Victor Crăciun, București, Editura Cartea Românească, 1989.
29. *Delirul*, ediție necenzurată, îngrijită și prefațată de Ion Cristoiu, București, Editura Expres, 1991.
30. *Scrisori către Aurora*; Eugen Simion, Aurora Cornu, *Convorbiri despre Marin Preda*, Postfață de Eugen Simion, București, Editura Albatros, 1998.
31. *Scrisori către Aurora*, Argument de Aurora Cornu, București, Editura Albatros, 2001.
32. *Opere, IV (Viața ca o pradă, Imposibila întoarcere, Convorbiri cu Florin Mugur, Articole, Interviu)*, Ediție îngrijită de Victor Crăciun. Prefață de Eugen Simion, București, Editura Academiei Române, 2003.
33. *Jurnal intim; Carnete de atelier, Introducere* de Eugen Simion, Ediție îngrijită de Eugen Simion și Oana Soare, București, Editura Ziua, 2004.

II. ÎN PRESĂ

●PROZĂ

1. *Pârlitu*, „Timpul”, nr. 1771-1772, 15-16 aprilie 1942, p. 2.
2. *Strigoaica*, „Timpul”, anul VI, nr. 1809, 23 mai 1942, p. 2.
3. *Calul*, „Timpul”, anul VI, nr. 1820, 4 iunie 1942, p. 2.
4. *Salcâmul*, „Timpul”, anul VI, nr. 1853, 7 iulie 1942, p. 2.
5. *Noaptea*, „Timpul”, anul VI, nr. 1882, 5 august 1942, p. 2.
6. *La câmp*, „Timpul”, anul VI, nr. 1930, 22 septembrie 1942, p. 2.
7. *Colina*, „Vremea războiului”, anul XVI, nr. 689, 7 martie 1943, p. 7.
8. *Rotila*, „Evenimentul zilei”, anul V, nr. 1419, 25 aprilie 1943, p. 4.

9. *Plecarea*, „Tineretea”, anul I, nr. 11, 16 septembrie 1945, p. 2.
10. *Doctorul*, „Tineretea”, anul I, nr. 16, 21 octombrie 1945.
11. *Iubire*, „Viața socială C.F.R.”, anul XIII, nr. 8, decembrie 1945, pp. 35-40.
12. *Ceata*, „Lumea”, anul I, nr. 14, 1 ianuarie 1946, p. 7.
13. *Măritișul*, „Veac nou”, anul II, nr. 7, 19 ianuarie 1946, pp. 6-7.
14. *Nepotul*, „Studentul român”, anul II, nr. 2, serie nouă, 10 decembrie 1946, p. 5.
15. *Salcâmul*, „Revista literară”, 15 martie 1947.
16. *Casa de-a doua oară*, „Contemporanul”, nr. 26, 21 martie 1947, p. 7 și nr. 27, 28 martie 1947, p. 7.
17. *Întâia moarte a lui Anton Tudose*, „Revista literară”, anul III, nr. 11, 27 aprilie 1947, pp. 4-5.
18. *Unul la munte*, „Flacăra”, 29 februarie 1948.
19. *Povestea unei călătorii*, „Viața românească”, anul II, nr. 3-4, martie-aprilie 1949, pp. 123-153.
20. *Moromeții*, „Viața românească”, nr. 6, 7, 8, 9 (iunie, iulie, august, septembrie), 1955.
21. *Un învățător ciudat*, „Luceafărul”, anul XIV, nr. 13, 27 martie 1971, p. 1.
22. *Întâmplări pe câmp*, „Luceafărul”, anul XIV, nr. 25, 19 iunie 1971, p. 1.
23. *Semnul șopârlei*, „Luceafărul”, anul XIV, nr. 26, 26 iunie 1971, p. 1.
24. *Despărțirea neștiută*, „Luceafărul”, anul XIV, nr. 27, 3 iulie 1971, p. 1.
25. *Jurnal foarte intim*, „Ziua”, 5 august 2002 („Ziua literară”, nr. 13); 12 august 2002 („Ziua literară” nr. 14).

● ARTICOLE

1. Preda, Marin, *Note ocazionale în favoarea romanului*, „Viața românească”, nr. 6, iunie 1957, p. 13-19.
2. Preda, Marin, *Despre literatura cu aristocrați*, „Viața românească”, anul XIII, nr. 9, septembrie 1960, p. 131-141.

3. Preda, Marin, *Despre generalități și utilitatea lor*, „Contemporanul”, 14 decembrie 1962.
4. Preda, Marin, *Despre devotament*, I-IV, „Scânteia tineretului”, nr. 4348, 10 mai 1963, p. 1, 4; nr. 4350, 12 mai 1963, p. 2, 3; nr. 4352, 15 mai 1963, p. 1, 3; nr. 4553, 16 mai 1963, p. 1, 3.
5. Preda, Marin, *În încheiere despre devotament*, „Scânteia tineretului”, nr. 4383, 20 iunie 1963, p. 1, 3.
6. Preda, Marin, *Un roman și o experiență*, „Contemporanul”, nr. 42, 10 octombrie 1965, p. 3.
7. Preda, Marin, *Cum am scris „Risipitorii”*, „România literară”, anul III, nr. 1, 1 ianuarie 1970, p. 1, 14.
8. Preda, Marin, *În fiecare săptămână Marin Preda răspunde la o întrebare*, „Luceafărul”, articole apărute între 1970-1971 și incluse în *Imposibila întoarcere* (Adrian Păunescu-reporter).

●INTERVIURI, CONVORBIRI.

1. Damian, S., *Convorbiri cu scriitorii noștri; Probleme actuale ale prozei: De vorbă cu Marin Preda*, „Gazeta literară”, nr. 12, 22 martie 1956, p. 1,7.
2. Maiorescu, Toma George, *Marin Preda despre actualitate*, „Contemporanul”, nr. 7, 21 februarie 1958, p. 3.
3. Iliescu, Adriana, *Proza de analiză. De vorbă cu Marin Preda*, „Gazeta literară”, nr. 5, 26 ianuarie 1961, p. 1, 6.
4. Purcaru, Ilie, *Interviu cu Marin Preda despre măiestria literară*, „Luceafărul”, nr. 21, 1 noiembrie 1962, p.3.
5. Preda, Marin, *Marin Preda despre „Risipitorii” la un seminar de literatură contemporană*, „Contemporanul”, nr. 49, 7 decembrie 1962, p. 3.
6. Buzilă, Boris, *Scriitorul și actualitatea*, „România liberă”, nr. 5924, 2 noiembrie 1963, p. 2.
7. Sârbu, Stelian, *De vorbă cu scriitorul Marin Preda*, „Pentru Patrie”, nr. 6, iunie 1964, p. 10.
8. Maiorescu, Toma George, *Cu Marin Preda despre problemele romanului contemporan și realism*, „Contemporanul”, nr. 4, 1965, p. 1, 3.

9. Coroamă, Sorana, *De la roman la dramă, cu Marin Preda și Sorana Coroamă despre prima piesă a cunoscutului autor*, „România liberă”, nr. 6941, 10 februarie 1967, p. 2.
10. Simion, Eugen, *Dialog Marin Preda – Eugen Simion; Cu autorul „Moromeților” despre posibilitățile romanului*, „Gazeta literară”, nr. 3, 18 ianuarie 1968, p. 1, 3.
11. Preda, Marin, *Despre Martin Bormann*, „Teatrul”, nr. 5, mai 1970, p. 3.
12. Sava, Valerian, *Marin Preda – un entuziast al realului*, „Cinema”, anul XII, nr. 4, aprilie 1974, p. 6.
13. Pop, Sânziana, *Marea călătorie. Convorbire cu Marin Preda*, „Luceafărul”, anul XVIII, nr. 20, 18 mai 1974, p. 3.
14. Ungheanu, Mihai, *Invitatul nostru: Marin Preda*, „Luceafărul”, anul XVIII, nr. 17, 26 aprilie 1975, p. 3.
15. Pop, Sânziana, *Interviurile noastre despre munca literară. În acest număr ne vorbește: Marin Preda*, „România literară”, nr. 25, 23 iunie 1977, p. 12-13.
16. Vaida, Mircea, *Interviu de Mircea Vaida*, „Tribuna”, anul XXI, nr. 44, 3 noiembrie 1977, p. 5-6.
17. Stănescu, Constantin, *Romanul și experiența socială a scriitorului. Convorbire cu Marin Preda*, „Scânteia”, anul XLIX, nr. 11660, 17 februarie 1980, p. 1, 4.
18. Șerbănescu, Tia, *Ultima întâlnire a scriitorului MARIN PREDA cu cititorii săi*, „Presa noastră”, nr. 6, iunie 1980, p. 12-13.
19. Vișan, Constantin, *Marin Preda într-un dialog TV*, „Cronica”, anul XVI, nr. 18, mai 1981, p. 5.

B. REFERINȚE CRITICE LA OPERA LUI MARIN PREDA (SELECTIV)

I. ÎN VOLUME

1. Barbu, Marian, *Aspecte ale romanului românesc contemporan*, vol. I, Craiova, Editura Scrisul Românesc, 1993, pp. 86-97; vol. II, Craiova, Editura Scrisul Românesc, 1995, pp. 89-118.
2. Bălan, I. D., *Delimitări critice*, București, E.P.L., 1964, pp. 213-216.
3. Bratu, Savin, *Eroul timpurilor noastre*, București, E.S.P.L.A., 1955, pp. 219-237.

4. Bugariu, Voicu, *Analogon*, București, Editura Cartea Românească, 1981, pp. 59-108.
5. Caraion, Ion, *Duelul cu crinii*, București, Editura Cartea Românească, 1972, pp. 329-352.
6. Cristea, Dan, *Arcadia imaginară*, București, Editura Cartea Românească, 1977, pp. 200-206.
7. Cristea, Valeriu, *Alianțe literare - 5 studii critice*, București, Editura Cartea Românească, 1977, pp. 395-489.
8. Damian, S., *Încercări de analiză literară*, București, E.S.P.L.A., 1956, pp. 127-136.
9. Damian, S., *Intrarea în castel*, București, Editura Cartea Românească, 1970, pp. 39-43.
10. Dimisianu, Gabriel, *Prozatori de azi*, București, Editura Cartea Românească, 1970, pp. 21-44.
11. Dimisianu, Gabriel, *Clasici români din secolele XIX și XX*, București, Editura Eminescu, 1996, pp. 260-268.
12. Felea, Victor, *Secțiuni*, București, Editura Cartea Românească, 1974, pp. 332-336.
13. George, Al., *La sfârșitul lecturii*, București, Editura Cartea Românească, 1973, pp. 286-289.
14. Georgescu, Paul, *Părerii literare*, București, E.P.L., 1964, pp. 363-367.
15. Goci, Aureliu, *Romane și romancierii în secolul XX*, București, Editura F. PRO, 2000, pp. 214-251.
16. Holban, Ioan, *Profiluri epice contemporane*, București, Editura Cartea Românească, 1987, pp. 27-37.
17. Iosifescu, Silviu, *Drumuri literare*, București, E.S.P.L.A., 1957, pp. 244-268.
18. Leonte, Liviu, *Prozatori contemporani*, vol. I (neprecizat), Iași, Editura Junimea, 1984, 102-119.
19. Leonte, Liviu, *Prozatori contemporani*, vol. II, Iași, Editura Junimea, 1989, pp. 32-97.
20. Manolescu, Nicolae, *Arca lui Noe. Eseu despre romanul românesc*, București, Editura Gramar, 2003, pp. 250-293.
21. Marcea, Pompiliu, *Variatăți literare*, Craiova, Editura Scrisul românesc, 1983, pp. 230-233.
22. Micu, Dumitru, *Periplu*, București, Editura Cartea Românească, 1974, pp. 245-257.
23. Popa, Marian, *Competență și performanță*, București, Editura Cartea Românească, 1982, pp. 155-212.

24. Popa, Mircea, *Estuar*, București, E.D.P., 1995, pp. 170-183.
25. Popovici, Vasile, *Eu, personajul*, București, Editura Cartea Românească, 1988, pp. 173-181.
26. Rachieru, Adrian Dinu, *Vocația sintezei. Eseuri asupra spiritualității românești*, Timișoara, Editura Facla, 1985, pp. 164-177.
27. Raicu, Lucian, *Literatură și contemporaneitate*, București, E.P.L., 1964, pp. 308-338.
28. Regman, Cornel, *Colocvial*, București, Editura Eminescu, 1976, pp. 91-100.
29. Regman, Cornel, *Patru decenii de proză literară românească*, selecția textelor și ediție îngrijită de Ștefăniță Regman, București, Editura Institutului Cultural Român, 2004, pp. 7-14.
30. Rîpeanu, Valeriu, *Interferențe spirituale*, București, Editura Eminescu, 1970, pp. 182-186.
31. Sângeorzan, Zaharia, *Conversații critice*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1980, pp. 163-174.
32. Simion, Eugen, *Scriitori români de azi*, I, București, cartea Românească, 1978, pp. 398-465.
33. Simion, Eugen, *Sfidarea retoricii*, București, Editura Cartea Românească, 1985.
34. Simion, Eugen, *Fragmente critice, I, Scriitura taciturnă și scriitura publică*, București, Editura Grai și suflet, 1998, pp. 143-149.
35. Simion, Eugen, *Fragmente critice, II, Demonul teoriei a obosit*, Craiova, Editura Fundației Scrisul Românesc, 1998, pp. 261-273.
36. Simion, Eugen, *Întoarcerea autorului, Eseuri despre relația creator-operă*, București, Editura Cartea Românească, 1981.
37. Sorescu, Marin, *Ușor cu pianul pe scări*, București, Editura Cartea Românească, 1985, pp. 115-130.
38. Stănescu, C., *Cronici literare*, București, Editura Cartea Românească, 1971, pp. 24-57.
39. Șipoș, Mariana, *Dosarul "Marin Preda" (viața și moartea unui scriitor în procese-verbale, declarații, arhive ale Securității, mărturii și foto-documente)*, Timișoara, Editura Amarcord, 1999.
40. Tihan, Teodor, *Apropierea de imaginar*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1988, pp. 85-92.
41. Tihan, Teodor, *Ora cărților deschise*, Cluj-Napoca, Editura Forum, 2003, pp. 22-36.

42. Ungheanu, Mihai, *Arhipelag de semne*, București, Editura Cartea Românească, 1975, pp. 29-58.
43. Ungureanu, Cornel, *Proza românească de azi*, București, Editura Cartea Românească, 1985, pp. 198-263.
44. Vitner, Ion, *Prozatori contemporani*, București, E.P.L., 1961, pp. 7-64.

●MONOGRAFII

1. Atanasiu, Victor, *Viața lui Ilie Moromete*, București, Editura Cartea Românească, 1984.
2. Bălu, Ion, *Marin Preda*, București, Editura Albatros, 1976.
3. Bugariu, Voicu, *Existențe ironice. Personajele lui Marin Preda*, Editura LiterNet, 2006.
4. Ciobanu, Marian, *Marin Preda – monografie sentimentală*, Pitești, Editura Tip Naste și Caligraf, 1998.
5. Dincă, Dumitru Ion, *Piramidele Bărăganului*, București, Editura Eminescu, 1983, pp. 134-167.
6. Geacăr, George, *Marin Preda și mitul omului nou*, București, Editura Cartea Românească, 2004.
7. Goci, Aureliu, *Răzbunarea lui Moromete sau Marin Preda și fericirea de a fi contrazis de istorie*, București, Casa Editorială Curierul Dunării (f. a.)
8. Grigor, Andrei, *Marin Preda Incomodul*, Galați, Editura Porto-Franco, 1996.
9. Ivănescu, Cezar, *Pentru Marin Preda*, Iași, Editura Timpul, 1996.
10. Manu, Emil, *Viața lui Marin Preda*, București, Editura Vestala, 2003.
11. *** *Marin Preda interpretat de...*, Antologie, argument, tabel cronologic de Mihai Ungheanu, București, Editura Eminescu, 1976.
12. *** *Marin Preda pe meleaguri natale*, Reportaje și interviuri de Gheorghe Filip, Slatina, Editura Teleormanul Liber, 2002.

13. Popovici, Vasile, *Marin Preda – Timpul dialogului*, București, Editura Cartea Românească, 1983.
14. Smeu, Grigore, *Marin Preda, O filosofie a naturii*, București, Editura Garamond, (f.a.).
15. Spiridon, Monica, *Omul supt vremi*, București, Editura Cartea Românească, 1993.
16. Ungheanu, Mihai, *Marin Preda, Vocație și aspirație*, Ediția a II-a revăzută și adăugită, Timișoara, Editura Amarcord, 2002.
17. Vlădescu, Andreea, *Marin Preda sau triumful conștiinței*, București, Editura Cartea Românească, 1993.

●MEMORIALISTICĂ

1. Anania, Valeriu, *Rotonda plopilor aprinși*, București, Editura Cartea Românească, 1983, pp. 227-238.
2. Baran, Vasile, *Acești scriitori minunați și conștiințele lor zburătoare*, București, Editura Forum, 1992.
3. Cassian, Nina, *Memoria ca zestre*, București, Editura Institutului Cultural Român, 2003.
4. Cerna-Rădulescu, Al., *Ultima invazie*, București, Editura Eminescu, 1996, pp. 76-102.
5. Cremene, Mioara; Șipoș, Mariana, *La ce folosește Parisul?*, București, Editura Universal Dalsi, 2000.
6. Crohmălniceanu, Ovid. S., *Amintiri deghizate*, București, Editura Nemira, 1994, pp. 117-128.
7. Dumitrescu, Savu, *Marin Preda între viață și moarte*, București, Casa Editorială Odeon, 1992.
8. Filerot, Sergiu, *Reîntâlniri*, București, Editura Cartea Românească, 1985.
9. George, Alexandru, *Capricii și treceri cu gândul prin spații*, București, Editura Albatros, 1994, pp. 87-92.
10. Horodincă, Georgeta, *Duminică seara*, Cluj-Napoca, Editura Biblioteca Apostrof, 2006, pp. 199-211.
11. Jebeleanu, Eugen, *Deasupra zilei*, București, Editura Eminescu, 1981, pp. 235-237.

12. Leu, Corneliu, *Amintiri din Casa Scriitorilor*, București, Editura Realitatea, 2002, pp. 116-135.
13. Mugur, Florin, *Convorbiri cu Marin Preda*, București, Editura Cartea Românească, 1973.
14. Mugur, Florin, *Profesiunea de scriitor*, București, Editura albatross, 1979, pp. 36-54.
15. Neagu, Fănuș, *A doua carte cu prieteni – Poeme răsărite-n iarbă*, București, Editura Sport-Turism, 1985, pp. 108-119.
16. Pelin, Mihai, “Arthur”, *Dosarul Ion Caraion*, București, Editura Publiferom, 2001.
17. Paleologu, Alexandru, *Alchimia existenței*, ediția a II-a, revăzută, București, Editura Humanitas, 1997, pp. 89-95.
18. Simion, Eugen, *Convorbiri cu Petru Dumitriu*, Iași, Editura Moldova, 1994, pp. 38-47.
19. Simion, Eugen, *Timpul trăirii, timpul mărturisirii*, București, Editura Cartea Românească, 1977, pp. 191-199.
20. *** *Timpul n-a mai avut răbdare: Marin Preda*, București, Editura Cartea Românească, 1981.
21. Turturică, C., *Cum a murit Marin Preda*, București, Editura Isis&Rai, (f.a.).

●ISTORII LITERARE

1. Breban, Nicolae, *Spiritul românesc în fața unei dictaturi*, ediția a IV-a, Prefață de Ovidiu Pecican, București, Editura Ideea Europeană, 2005, pp. 177-188.
2. Crăciun, Victor, *Confesiuni sonore. O istorie a literaturii române la microfon*, București, Editura Cartea Românească, 1980, pp. 267-269.
3. Ivănescu, Cezar, *Timpul asasinilor*, București, Editura Libra, 1997.
4. Manolescu, Nicolae, *Istoria critică a literaturii române*, Pitești, Editura Paralela 45, 2008, pp. 950-965.
5. Manolescu, Nicolae, *Literatura română postbelică, 2; Proza, Teatrul*, Brașov, Editura Aula, 2001, pp. 35-55.
6. Manu, Emil, *Eseu despre generația războiului*, București, Editura Cartea Românească, 1978, pp. 169-209.
7. Negrici, Eugen, *Literatura română sub comunism, Proza*, ediția a II-a, București, Editura Fundației Pro, 2006, pp. 132-134; pp. 171-172; pp. 256-261; pp. 282-283.
8. Piru, Alexandru, *Istoria literaturii române de la început până azi*, București, Editura Univers, 1981, pp. 507-513.

9. Selejan, Ana, *Reeducare și prigoană*, Sibiu, Editura Thausib, 1993, pp. 189-195.
10. Selejan, Ana, *Literatura în totalitarism, 1949-1951*, Sibiu, Editura Thausib, 1994, pp. 151-166.
11. Selejan, Ana, *Literatura în totalitarism 1957-1958*, București, Editura Cartea Românească, 1999.
12. Ungheanu, Mihai, *Holocaustul culturii române*, București, Editura D.B.H., 2000.

●DICȚIONARE

1. Prof. dr. Bărboi, Constanța; prof. Boacă, Silviu; prof. Popescu, Marieta, *Dicționar de personaje literare*, București, Editura Nova 2001, 1994, pp. 205-209; pp. 321-323; pp. 370-372.
2. Iancu, Marin; Vlădescu, Andreea, *Marin Preda. Dicționar de personaje*, București, Editura Festina, 1995.
3. Moraru, Titus; Manilici, Călin (coordonatori), *Literatura română – Crestomație de critică și istorie literară*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1983, pp. 339-344.
4. Păcurariu, Dim., (coord.), *Dicționar de literatură română*, București, Editura Univers, 1979, pp. 316-319.
5. Simion, Eugen (coord.), *Dicționarul General al Literaturii Române (P/R)*, vol. V, București, Editura Univers Enciclopedic, 2006.
6. Zăciu, Mircea; Papahagi, Marian; Sasu, Aurel, *Dicționarul esențial al scriitorilor români*, București, Editura Albatros, 2000.

II. ÎN PERIODICE

1. Andrei, Mariana, *Prețul libertății*, „Argeș”, nr. 8 (266), august 2004, p. 5.
2. Atanasiu, Victor, *Antimoromețianismul „Risipitorilor”*, „Convorbiri literare”, nr 12/1975, p. 12.
3. Breban, Nicolae, *Renașterea esteticului*, „Vatra”, serie nouă, nr. 9-10 (402-403), septembrie-octombrie 2004, pp. 55-56.
4. “Caiete critice”, nr. 3-4, 1987 (număr închinat lui Marin Preda).

5. Caraion, Ion, *Ultima convorbire cu Marin Preda*, „România liberă”, nr. 11059, 19 mai 1980, p. 5.
6. Ciobanu, Nicolae, „*Cel mai iubit dintre pământeni*”, „Luceafărul”, nr. 11, 15 martie 1980, p.2.
7. Cordoș, Sanda, *Literatura română în comunism. O schiță*, „Tabor”, nr. 9, decembrie 2009, pp. 20-25.
8. Cornu, Aurora, *Nu regret nimic din viața mea*, „Adevărul literar și artistic”, 7 iulie 1988.
9. Dăboveanu, Claudia, *A trăi și a muri pentru un singur scop*, “Jurnalul național”, interviu cu Alexandru Preda, nr. 4970, 17 martie 2009, p. 12.
10. Dăboveanu, Claudia, *Marin Preda lui Ceaușescu: “Dacă introduceți realismul socialist, eu mă sinucid!”*, interviu cu Adrian Păunescu, “Jurnalul național”, nr. 4971, 18 martie 2009, p. 19.
11. Diaconescu, Ioana, *Marin Preda – “Un scriitor cu atitudine ostilă” în Dosarul Editorul*, “România literară”, nr. 43, 31 octombrie 2008, pp. 16-17.
12. Dumitrescu, Geo, *Pentru ascuțirea vigilenței în lupta împotriva naturalismului*, “Flacăra”, nr. 12 (116), 25 martie 1950, p. 2 (prima parte a articolului) și în “Flacăra”, nr. 13 (117), 1 aprilie 1950, p. 2 (a doua parte)
13. Grigurcu, Gheorghe, *O scrisoare a lui Marin Preda*, “Cafeneaua literară”, nr. 7 (82), iulie 2010, p. 3.
14. Hurezeanu, Damian, *Istoria în opera lui Marin Preda*, prima parte în “Apostrof”, nr. 3 (238), 2010, pp. 3-5; partea a II-a, în “Apostrof”, nr. 3 (238), 2010, pp. 4-6.
15. Ivănescu, Cezar, *Scrisoare*, în „Luceafărul”, nr. 20 (942), 18 mai 1980, p. 5.
16. Ivănescu, Cezar, *Marin Preda și amintirile din copilărie*, „Totuși iubirea”, nr. 34/154, 8-15 septembrie 1993, p. 5.
17. Manega, Miron, *Maestrul și discipolul*, “Jurnalul național”, nr. 4978, 25 martie 2009, p. 12.

18. Marcu, Luminița, *Atmosfera de epocă. Gazeta literară, 1954*, „Vatra”, serie nouă, nr. 9-10 (402-403), septembrie-octombrie 2004, pp. 113-116.
19. Mățiș, Rodica, *Copilăria lui Marin Preda și “aventura conștiinței”*, “Tribuna” (în suplimentul “Claviaturi”), nr. 183, 16-30 aprilie 2010, pp. X-XII.
20. Mățiș, Rodica, *Drumul sinuos al debutului: Marin Preda (fragment)*, “Tribuna”, nr. 194, 1-15 octombrie 2010, p. 13.
21. Mățiș, Rodica, *Marin Preda / Imposibila întoarcere*, „Tribuna” (în suplimentul „Claviaturi”), nr. 195, 16-31 octombrie 2010, pp. IV-V.
22. Milca, Andrei, *Marin Preda – Jurnalul intim*, „Pro Saeculum”, anul III, nr. 6 (12)/2004, pp. 88-89.
23. Neagu, Maria, *Filme românești... amintiri despre cenzură*, “România literară”, nr. 40, 9 octombrie 2009, p. 18.
24. Păunescu, Adrian, *Noapte bună, Marin Preda*, în „Luceafărul”, nr. 20 (942), 18 mai 1980, p. 5.
25. Păunescu, Adrian, *Țăranul tragic*, „Flacăra”, nr. 21, 22 mai 1980, p.1.
26. Potoceanu Mățiș, Rodica, *Marin Preda – Jurnal intim*, “Tribuna” (suplimentul “Claviaturi”), nr. 79, 16-31 decembrie 2005, p. II.
27. Potoceanu Mățiș, Rodica, *Marin Preda – Jurnal intim*, “Glasul”, anul IX, serie nouă, nr. 1-5 (109-113), ianuarie-mai 2006, p. 12.
28. Raicu, Lucian, *Moromeții (Însemnări de lector)*, “Contemporanul”, nr. 36 (466), 9 septembrie 1955.
29. Selejan, Ana, *Literatura în totalitarism. Câteva limpeziri și delimitări conceptuale*, „Tabor”, nr. 9, decembrie, 2009, pp. 7-15
30. Silian, Sidonia, *“Preda nu se pricepea la poezie”*, interviu cu Aurora Cornu, “Jurnalul național”, nr. 4685, 27 mai 2008, pp. 12-13.
31. Simion, Eugen, *Spațiu social – timp psihologic*, „România literară”, nr. 41, 11 octombrie 1973, pp. 4-5.
32. Simion, Eugen, *Un procedeu epic în „Marele singuratic”*, „România literară”, nr. 51/1973, p. 4.
33. Simion, Eugen, *Avea presentimentul morții*, „Jurnalul național”, luni, 28 iunie 2010, ediția I, nr. 5397, p. 7.

34. Strihan Anton, *Despre un viitor roman al lui Marin Preda*, apărut în rubrica „Ce ne aduce șantierul literar”, „Flacăra”, nr. 42, 17 octombrie 1948, pp. 10-11.
35. Tomșa, Șerban, *Un personaj caragialian în opera lui Marin Preda*, „Oglinda literară”, nr. 106, octombrie 2010, p. 6164.
36. Ungheanu, Mihai, *Jurnalul regăsit*, “Argeș”, nr. 8 (266), august 2004, p. 5.
37. Ungureanu, Dumitru, *Silicoanele lui Marin Preda*, „Vatra”, nr. 402-403, septembrie-octombrie 2004, pp. 144-146.